

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego,
w sprawie **H. A.**

skazanego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 16 maja 2023 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 8 marca 2022 r., sygn. akt V Ka 1170/21

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej

z dnia 17 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K 1393/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

H. A. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 17 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K 1393/20, na karę 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w

wymiarze 40 godzin miesięcznie za to, że dniu 30 sierpnia 2020 r. w P. , nie stosując się do orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w B. w sprawie sygn. akt [...] zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, kierował w ruchu lądowym samochodem osobowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości wynoszącym 0,72 mg/l, 0,71 mg/l, 0,65 mg/l, 0,63 mg/l i 0,65 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, a ponadto nie zastosował się do decyzji nr [...] z dnia 9 stycznia 2019 r., wydanej przez Prezydenta Miasta L. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi, tj. czyn z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 5 k.k. Sąd zobowiązał oskarżonego do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu, na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł względem niego dożywotnio środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i na podstawie art. 43a § 2 k.k. zobowiązał do uiszczenia świadczenia pieniężnego w kwocie 10.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.

Od powyższego wyroku apelację wniósł prokurator, który zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego, stawiając zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej kary i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie względem oskarżonego kary roku pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 8 marca 2022 r., sygn. akt V Ka 1170/21, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że z opisu czynu przypisanego oskarżonemu wyeliminował ustalenie: „przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości a ponadto nie zastosował się do decyzji nr [...] z dnia 9 stycznia 2019 r., wydanej przez Prezydenta Miasta L. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi” i ustalił, że czyn ten wyczerpuje dyspozycję art. 178a § 1 k.k., przy czym za podstawę wymiaru kary ograniczenia wolności przyjął art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1 i 1a pkt 1 k.k. oraz art. 35 § 1 k.k., a za podstawę wymiaru środka karnego określonego

w pkt 3 przyjął art. 42 § 2 k.k., orzekając go w wymiarze 3 lat. W pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

W dniu 13 lutego 2023 r. Prokurator Generalny wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego. Zaskarżył go w całości na niekorzyść skazanego i zarzucił rażące oraz mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 434 § 2 k.p.k. i w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez przeprowadzenie wadliwej kontroli odwoławczej zainicjowanej apelacją oskarżyciela publicznego poza granicami zaskarżenia, w wyniku nieuzasadnionego uznania, że wyrok Sądu Rejonowego w B., sygn. akt II K [...], skazujący H. A. za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. jest rażąco niesprawiedliwy, skutkiem czego było dokonanie jego zmiany poprzez wyeliminowanie z opisu czynu ustalenia, iż oskarżony „czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, a ponadto nie zastosował się do decyzji nr [...] z dnia 9 stycznia 2019 r., wydanej przez Prezydenta Miasta Lublina o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi” oraz wyeliminowanie z podstawy skazania art. 178a § 4 k.k. i wskazanie jako podstawy wymiaru kary art. 178a § 1 k.k., w efekcie przyjęcia, że w dacie orzekania przez Sąd I instancji nastąpiło zatarcie skazania w powołanej powyżej sprawie, w sytuacji gdy - co umknęło uwadze Sądu odwoławczego - przepis art. 178a § 4 k.k. przewiduje realizację znamion tego przestępstwa również gdy sprawca czynu stypizowanego w art. 178a § 1 k.k. dopuścił się go w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, a nadto bezzasadne wyeliminowanie z opisu i kwalifikacji prawnej czynu ustalenia, że oskarżony nie dostosował się do ww. decyzji Prezydenta Miasta L. z dnia 9 stycznia 2019 r. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi, co wyczerpywało znamiona przestępstwa z art. 180a k.k., co w konsekwencji doprowadziło do rażącej obrazy przepisów art. 178a § 4 k.k. oraz art. 180a k.k. w wyniku nieprawidłowej subsumpcji ustalonego zachowania oskarżonego jedynie pod przepis art. 178a § 1 k.k. i przyjęcia jako podstawy wymiaru orzeczonej przez Sąd I instancji kary 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej

kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin miesięcznie przepisów art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1 i la pkt 1 k.k. oraz art. 35 § 1 k.k., a nadto orzeczenia na podstawie art. 42 § 2 k.k. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w wymiarze skróconym do 3 lat.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki umożliwiające ingerencję Sądu odwoławczego w treść wyroku Sądu I instancji poza granicami zaskarżenia, w trybie art. 440 k.p.k. Przepis ten uzależnia możliwość dokonania wykraczającej poza granice zaskarżenia zmiany wyroku sądu I instancji lub jego uchylenia na korzyść oskarżonego od stwierdzenia rażącej niesprawiedliwości zaskarżonego wyroku. W orzecznictwie i literaturze przedmiotu zgodnie przyjmuje się, że przez rażącą niesprawiedliwość wyroku należy rozumieć w szczególności uchybienie wymogu rzetelności procesu łatwe do stwierdzenia, a jednocześnie cechujące się znacznym stopniem natężenia (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2022 r., I KK 13/22).

Uchybienie w treści wyroku Sądu Rejonowego w B., dostrzeżone i skorygowane częściowo w błędny sposób przez Sąd odwoławczy, nie miało takiego rażącego charakteru. Słusznie Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, że w chwili zapadnięcia wyroku Sądu I instancji H. A. nie był osobą karaną za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, ponieważ w dniu 9 czerwca 2021 r. jego uprzednie skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego w B., sygn. akt [...], za podobny czyn, uległo zatarciu z mocy prawa. Sąd odwoławczy wyciągnął jednak z tego błędny wniosek, że oskarżony nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za czyn z art. 178a § 4 k.k. Uprzednia karalność sprawcy nie jest bowiem jedyną przesłanką stosowania tego przepisu. Alternatywną przesłankę skazania z art. 178a § 4 k.k. stanowi kierowanie pojazdem mechanicznym w ruchu lądowym w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Taki zakaz ciążył na skazanym w okresie

od dnia 9 czerwca 2018 r. do dnia 9 czerwca 2021 r., a zatem w chwili popełnienia czynu, tj. w dniu 30 sierpnia 2020 r. H. A. kierował samochodem osobowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości, nie tylko pomimo wydanego przez Sąd zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, ale też w okresie obowiązywania decyzji Prezydenta Miasta L. z dnia 9 stycznia 2019 r. nr [...] o cofnięciu mu uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B. Ziściła się zatem w niniejszej sprawie druga z przesłanek skazania za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., toteż dokonana przez Sąd Okręgowy w Lublinie zmiana kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu była nie tylko nieuzasadniona, ale i błędna.

Wprawdzie zatem Sąd odwoławczy słusznie skonstatował, że w chwili skazania przez Sąd I instancji oskarżony nie był osobą karaną za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, jednak w świetle treści art. 440 k.p.k., nie był uprawniony do ingerencji w opis przypisanego mu czynu, skoro nie prowadziło to do rażącej niesprawiedliwości zaskarżonego orzeczenia.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że w wyniku wadliwie przeprowadzonej kontroli odwoławczej i błędnej interpretacji przepisu prawa materialnego art. 178a § 4 k.k. doszło do niezasadnej zmiany wyroku Sądu I instancji w zakresie kwalifikacji prawnej czynu oraz okresu stosowania względem oskarżonego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Stwierdzone uchybienia prowadziły do rażącego naruszenia powołanych w podstawie prawnej zarzutu przepisów prawa procesowego i materialnego oraz miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Z tego względu niezbędne stało się jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu, który rozpoznając po raz drugi apelację wniesioną przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego, będzie miał na względzie powyższe wskazania i uwagi (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.